

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

indicator

Test VO

Doe de scan

Mijn scans

Gebruikers scans

Kennisbank

Dashboard

De klassenscan

De klassenscan is bedoeld om de ontwikkeling van de klas en de individuen in de klas in beeld te brengen.

De klassenscan gaat daarmee over jongeren versterken in persoonlijke en sociale vaardigheden, over identiteitsontwikkeling en participatie, in niet alleen de klas maar ook in school.

En het gaat over hoe de klas onderling functioneert, om het democratisch gehalte. Kun je hier zijn wie je bent? En hoe gaan we hier om met verschillen?

Doe de klassenscan!

De individuele scan

De individuele scan richt zich op vroegsignalen.

Deze scan wordt ingevuld wanneer er een gevoel is ontstaan bij een leerling of groep. Of wanneer er sprake is van zorgwekkend gedrag.

Deze scan is bedoeld om dit gevoel te verkennen en te bepalen wat in deze situatie vervolgstappen kunnen zijn om deze leerling te ondersteunen.

Doe de individuele scan!

MacBook Pro

WIJSCHOOL - Leon Meijs

09 - 10 - 2023

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

OVER DEZE LESBRIEF	
Doel	<ul style="list-style-type: none"> • Dialoog kunnen voeren over hoe jongeren deze oorlog beleven en zorgen kunnen delen in de klas. • Het vergroten van kennis bij jongeren van oorlog en conflict. • Het vergroten van vaardigheden bij jongeren om actief bij te dragen aan de vreedzame samenleving. • Jongeren laten ontdekken wat het betekent om in een conflictsituatie te leven. • Mediawijsheid stimuleren en het besef van misinformatie.
Soort instrument	<ul style="list-style-type: none"> • Toelichting bij methode Dialoog onder Druk • Handleiding voor een (mentor)les
Bron	Dialoog onder Druk is ontwikkeld door Leon Meijs in samenwerking met Stichting School & Veiligheid
Inhoudsopgave	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding • Kennisblok methode Dialoog onder Druk • Uitleg bij les 'De oorlog in Israël-Palestina' (vanaf pagina 9)

INLEIDING

Voor je ligt de handleiding 'De oorlog tussen Israël en Palestina'. Deze lesbrief is in opdracht van de WIJschool ontwikkeld door Meijs Consulting. Deze handleiding is uitgebreid omdat we ervoor hebben gekozen u ook een andere manier van dialoog voeren te laten ontdekken. Deze doet veel meer recht aan het kunnen voeren van deze beladen en kwetsbare gesprekken in de klas. Zo helpt deze crisis u en de klas om op een democratisch verantwoorde wijze dialoog te voeren bij beladen onderwerpen.

In Israël en Palestina ziet de wereld er totaal anders uit dan in Nederland. Er is een oorlog aan de gang en er vallen veel doden aan beide kanten (Israël en Palestina). In Nederland kunnen we ons niet meer voorstellen wat oorlog betekent omdat de tweede wereldoorlog al 77 jaar geleden is beëindigd. Veiligheid en vrijheid staan onder druk zowel in het Westen als nu in Israël en Palestina.

De ene jongere komt op sociale media in grote mate in aanraking met heftige beelden over de oorlog, de ander heeft wellicht zelfs familie in Israël of Palestina en wordt er dus zeer direct door geraakt. Deze oorlog houdt jongeren in Nederland dan ook volop bezig. Bij veel jongeren gaat dat gepaard met vervelende gevoelens zoals boosheid, verdriet of angst. Bijna de helft van de jongeren is bang dat er ook ooit in Nederland oorlog komt of dat er nu wellicht aanslagen in het Westen gaan gebeuren. (Bron Unicef) UNICEF benadrukt dat het in het belang van kinderen en jongeren is dat zij thuis en op school over hun zorgen kunnen praten. Door hun gevoelens serieus te nemen, kunnen mensen in hun omgeving zorgen en angsten verminderen.

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

KENNISBLOK: METHODE DIALOOG ONDER DRUK

Wellicht hebben jongeren in uw klas zich ook al wel zorgen gemaakt over deze oorlog? Mogelijk zijn sommige jongeren ook heel boos. Dit is volgens hen wellicht zelfs een oorlog die al jaren aan de gang is en waarin hun landgenoten, de inwoners van Palestina, al jaren worden onderdrukt. Inmiddels weten we dat ook docenten zich zorgen maken, over hoe ze met de klas over dit emotioneel geladen onderwerp in gesprek kunnen. Ze zien jongeren die boos zijn over deze oorlog of zich zorgen maken. Ze willen gehoord en erkend worden.

Het is voordat u in gesprek gaat over beladen onderwerpen als deze oorlog belangrijk om een klas goed in te schatten. Wat is het kennis- en ervaringsniveau van deze jongeren op dit thema? Zijn ze gewend hun mening te geven en naar elkaar te luisteren? Kunnen ze dit gesprek voeren? Welke spanning of emotie is mogelijk aanwezig? Zitten kwetsbare jongeren in de klas (met familie of andere relaties in Palestina of Israël)? Zijn deze misschien ook speciaal kwetsbaar voor dit onderwerp? Wilt u ter voorbereiding een kort gesprekje hierover met deze jongeren?

Bovendien is het belangrijk om de eigen vaardigheden weer even te polijsten. Wat speelt bij het voeren van dialoog over deze beladen gesprekken? Wat wilt u precies bereiken? Denk aan: kennis en inzicht verwerven, meningsvorming, een positieve ervaring opdoen, ervaringen uitwisselen, voorkennis inventariseren, attitudes inventariseren, gedrag en/of spanningen bespreekbaar maken, verbanden leggen, angsten, zorgen en behoeften kunnen uiten, bouwen aan respect voor elkaars meningen?

De docentenhandleiding geeft antwoord op deze zaken.

HULPLIJN

We hebben een hulplijn voor u ingericht. Voor als u vragen heeft over hoe het gesprek te voeren in uw klas. Stuur een e-mail met uw vraag en telefoonnummer naar leon@wijschool.nl en er wordt binnen twee dagen contact met u opgenomen. Aarzel niet om hier gebruik van te maken.

Dialogo onder Druk

BASALE BEHOEFTEEN ONDER DRUK

Hele basale levensbehoeften komen mogelijk ook in de klas door een beladen onderwerp onder druk te staan. Voorbeelden:

- De behoefte aan zekerheid en toekomstperspectief
- De behoefte aan een veilige plek in Nederland
- De behoefte aan een veilige plek voor je naasten

Deze gesprekken kunnen dan wellicht emotioneel geladen raken. De valkuil is dat je je dan uitsluitend richt op het gedrag en veel minder op de aanleiding of de geschiedenis. In dat geval kom je onvoldoende toe aan de mogelijk onderliggende angsten, zorgen en behoeften die juist het gedrag kunnen veroorzaken. Besef dat gedrag over het algemeen versiering is van iets dat op een hoger niveau speelt in de mens. In de praktijk weten mensen en zeker jongeren dit niet op een makkelijke manier te vertalen in gesprekken. Te vaak hebben groepen ook het gevoel niet gehoord te worden. Of zien ze wellicht op sociale media hoe er over hun groep negatief wordt gecommuniceerd. Dan worden gedachten en gevoelens gemakkelijk, nog grotere emoties, heftige uitspraken of zelfs tegengedrag.

Dialogo over kwetsbare onderwerpen wordt dus makkelijk emotioneel geladen of er ontstaan heel snel heftige uitspraken. Dat is heel begrijpelijk door het kwetsbare karakter van onderwerpen als oorlog, onveiligheid, uitsluiting, discriminatie, geloof enz. Jonge mensen worden dagelijks gevoed met negatieve en positieve ervaringen. Velen raken emotioneel geladen. De zogenaamde korte lontjes die we nu in veel onderwerpen zien in Nederland.

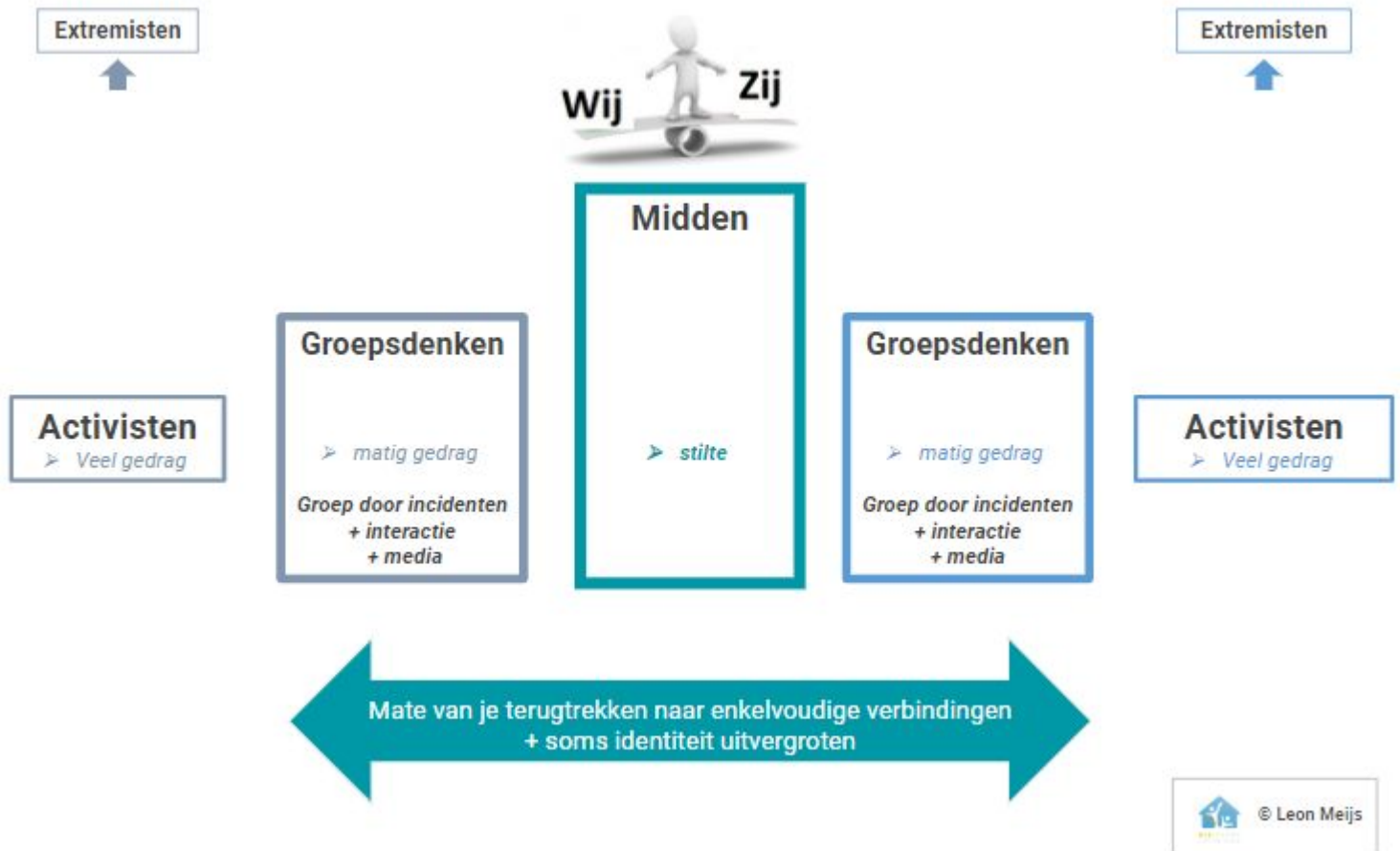
KLASSENDYNAMIEK

De behoefte aan veiligheid staat in klaslokalen onder druk. Elk groepslid moet zich veilig kunnen voelen en heeft behoefte aan orde en duidelijkheid: "Kan en mag ik deelnemen aan dit gesprek zonder risico's?" Als de docent deze veiligheid kan waarborgen, kan een groepslid opkomen voor de behoefte aan zelfwaardering, gehoord worden en zichzelf laten zien in het gesprek. Het gevoel van 'er mogen zijn' is eigenlijk toestemming om deel te nemen aan het gesprek. Tegelijkertijd is dit een voorwaarde om zich gewaardeerd te voelen en anderen te kunnen waarderen, zelfs als ze een andere mening hebben of andere zorgen. Dit vormt de basis voor het ervaren en tonen van respect.

Jongeren ervaren dan dat ze niet alleen sociaal welkom zijn, maar ook gezien worden vanwege hun bijdrage aan de groep en het gesprek. Hoe de docent omgaat met de dynamiek in de klas is bepalend voor de ervaren veiligheid. De groepsdruk kan erg groot zijn en kan bepalen wat jongeren wel of niet delen. Op deze leeftijd is wat 'je groep' vindt vaak belangrijker dan wat jongeren zelf vinden. Op de volgende pagina ziet u een weergave van de klasdynamiek middels het polarisatiemodel uit 'Dialogo onder Druk'.

Dialogo onder Druk

POLARISATIEMODEL

Stille midden: Een deel van de klas wil wellicht zo min mogelijk zeggen. Dit omvat jongeren die geen interesse hebben in deze oorlog of er niet door geraakt zijn, maar ook groepjes die wel zorgen voelen maar zich niet durven uiten. Dit stille midden wordt vaak gevormd door eerdere negatieve ervaringen tijdens kwetsbare gesprekken op school of kan extra kwetsbaar zijn vanwege persoonlijke ervaringen waar ze niet goed raad mee weten. Ze hebben zekerheid nodig tijdens het gesprek. Als gespreksleider is het belangrijk dat u ervoor zorgt dat het gesprek direct veilig is en dat het ook na dit gesprek veilig blijft voor mij als jongere.

Groepsdenken: Daarnaast zijn er ook groepjes die zich kenmerken door groepsdenken. Ze hebben elkaar gevonden in een bepaalde mening, houding of zorg met betrekking tot deze oorlog. De collectieve opvatting van de groep weegt zwaarder dan de bezwaren van individuele jongeren. Er heerst een gevoel van "Wij hebben gelijk en de anderen niet, dus..."

Anders denken of voelen wordt binnen de eigen groep vaak bestempeld als 'zij zijn onwetend of dom'. Er wordt van je verwacht dat je loyaal bent aan de collectieve visie van je eigen groep, anders loop je het risico buitengesloten te worden. Binnen de groep wordt aangenomen dat iedereen dezelfde gedachten en gevoelens heeft.

Dialogo onder Druk

[Polarisatie model vervolg]

Activisten: Dit is de groep die voor de gespreksleider direct zichtbaar, hoorbaar en voelbaar is. Ze eisen de aandacht op door hun scherpe taal en het volume waarmee ze spreken. Ze gedragen zich ook provocerend naar degenen die anders denken in de klas. Ze domineren de gesprekken door hun overweldigende gedrag en het extraverte karakter van het gesprek. Hierdoor kan het gesprek soms onveilig aanvoelen voor anderen.

DE VALKUIL BIJ POLARISATIE

Een valkuil voor u als docent bij dit soort gesprekken is dat u zich vooral richt op het meest zichtbare en voelbare gedrag, zoals activisme en harde uitspraken. U kent het spreekwoord: "Waar u aandacht aan geeft, dat groeit." Dus als u voornamelijk in gesprek gaat met de activistische en provocerende kant, zorgt dit ervoor dat de tegenovergestelde mening in de klas net zo heftig zal reageren en dat het gesprek vaak vastloopt. Het gesprek verwordt dan tot verwijten maken en als gespreksleider bent u vooral bezig met het stellen van grenzen. U denkt dat u met de hele klas in gesprek bent, maar in werkelijkheid voert u het gesprek met slechts vier of vijf jongeren. De rest van de klas haakt af of wordt meegesleept in de dynamiek van het activisme. De diepere lagen, waar de levenslessen liggen, worden dan niet meer aangeraakt.

Als gespreksleider wilt u boven de groepen staan en vóór alle groepen zijn. Iedere mening of zorg is even belangrijk. Als docent bent u als het ware de burgemeester van de klas. U zorgt ervoor dat alle meningen en zorgen gehoord kunnen worden, dat iedereen er mag zijn. U waarborgt de sociale veiligheid door grenzen te bewaken, zodat elke mening of zorg durft te worden geuit. De groepen accepteren deze rol omdat u hen het gevoel geeft dat u luistert naar wat elke groep te zeggen heeft. Dus het uitgangspunt van de Dialogo onder Druk methode is dat u als burgemeester van de klas er voor iedereen bent, voor alle meningen en zorgen die binnen de grenzen van de democratische wetten en de schoolregels vallen.

Met behulp van het polarisatie-model kunt u voorafgaand aan de les al een beeld krijgen van het krachtenveld rond verschillende jongeren en meningen in de klas. Wat betekent dit voor het voeren van een veilig gesprek? Hoe kunt u ervoor zorgen dat het stille midden zich durft en kan uiten? Hoe gaat u om met de stellige jongeren of activisten, zodat zij het gesprek niet meteen domineren?

HEFTIGE MENINGEN

Heftige meningen of activistisch gedrag kunnen gesprekken soms direct laten vastlopen. Ze roepen tegenreacties op van de andere kant in het polarisatie-model. Docenten behandelen heftige meningen tijdens een dialogo vaak als een ordeprobleem.

Bijvoorbeeld uitspraken als:

1. "Alle Joden zijn moordenaars"
2. "Laten we die Palestijnse terroristen gewoon opzoeken en afschieten, dat verdienen ze. Dan is de oorlog zo voorbij"

Dialogo onder Druk

[Heftige meningen vervolg]

Als u deze uitspraken enkel als een ordeprobleem behandelt, begrenst u vooral. U zegt bijvoorbeeld: "Die taal wil ik hier niet horen, anders moet je je melden bij...". Op dat moment erkent u mogelijk niet voldoende waar dit gedrag vandaan komt. Hoewel de jongere daarna misschien rustig blijft, zal hij/zij zich waarschijnlijk niet gehoord of begrepen voelen. Een echte dialoog kan dan niet groeien. U voedt ook geen kritisch denkvermogen bij deze jongere. Pedagogisch gezien heeft uw interventie dan weinig diepgang of zelfs meerwaarde. Mogelijk trekt deze jongere de conclusie: "Iedereen mag hier van alles vinden, maar als ik iets vind, mag dat niet." Bovendien geeft u indirect de boodschap in de klas dat bepaalde vormen van denken of manieren om je zorgen te uiten niet welkom zijn.

En toch móet u begrenzen want bij uitspraak 1 worden alle Joden tot moordenaars verklaard. De jongere veroordeelt een hele groep en dat kan natuurlijk niet. Bij uitspraak 2 wordt opgeroepen tot geweld en zelfs doden. Volgens onze grondwet kan dat natuurlijk ook niet. Dus begrenzen moet. Dat is een belangrijke les. We hebben de vrijheid van meningsuiting in onze democratie maar dit is geen vrijbrief voor intolerantie, haat zaaien of geweld oproepen.

COMPETENTIE: BEGRENZEN EN UITNODIGEN

Wat helpt bij heftige meningen is begrenzing, maar het is ook belangrijk om deze begrenzing te combineren met een duidelijke uitnodiging. De kunst hierbij is om niet de persoon of diens mening te begrenzen, maar de taal die wordt gebruikt - de gekozen woorden. Deze woorden kunnen indien nodig stevig begrensd worden. Op die manier raakt u niet de persoon of diens mening, maar enkel de woorden die gebruikt worden. Vervolgens is het belangrijk om vooral uit te nodigen om de werkelijke achterliggende gedachte of het achterliggende gevoel te delen. Maar wat zijn volgens onze grondwet de grenzen? Eigenlijk begrenst u de persoon wanneer deze woorden gebruikt die:

- Kwetsend zijn (kwetsen is geen grondwettelijke bepaling, maar een sociale of schoolafpraak)
- Discriminatie bevorderen
- Uitsluiting teweegbrengen
- Haatzaaien
- Geweld oproepen

VOORBEELD I 'Begrenzen en Uiten': "Jij koppelt het woord moordenaars nu aan álle Joodse mensen. Zo kun je niet over een hele groep spreken want niet alle Joodse mensen zijn hetzelfde. Dus niet die woorden kun je zo niet kiezen, ok? Ik hoor wel heel graag welke boosheid ervoor zorgt dat je dit zo zegt. Leg het me dat aub nog meer uit".

VOORBEELD II 'Begrenzen en Uiten': "Jij roept op tot moorden, dus tot geweld en dat kan niet. Die woorden mag je dus niet zo gebruiken. Ik denk echter dat je iets heel belangrijks wil vertellen, dus vertel daar eens wat meer over".

Dialogo onder Druk

De competentie van begrenzen en uitnodigen bestaat uit twee vaardigheden die met elkaar worden verbonden. Je begrenst in één beweging om vervolgens direct uit te nodigen. Je geeft aan welke zinnen of woorden niet acceptabel zijn en waarom, en schakelt vervolgens meteen over naar: "...en het idee dat je hierbij hebt is belangrijk en daar wil ik graag met je over praten." Kortom, uitnodigen. Op deze manier reageren helpt de jongere om te reflecteren op hun eigen formulering, opvattingen en gedrag. De vragen die je als gespreksleider stelt, de uitnodiging, gaan niet over goed of fout. Het zijn verhelderende en onderzoekende vragen om het denken rond de eigen opvattingen op gang te brengen, zoals: "Wat zie jij dan?", "Wat doet dit met jou?", "Hoe ervaar je dit?" en "Welk gevoel geeft dit?"

Het is essentieel om begrenzing te verbinden met directe uitnodiging om in contact te blijven, zelfs bij heftige uitingen. Zelfs in dit soort uitingen voelen jongeren vaak zelf dat ze moeite doen om iets duidelijk te maken. De manier waarop en de gekozen woorden zijn echter onacceptabel. Die formulering heeft vaak te maken met onvermogen, met niet weten hoe ze dit op een acceptabele manier kunnen zeggen en hun emoties kunnen uiten. Het zijn en blijven immers jongeren, nietwaar?

Wanneer er geen erkenning volgt voor wat ze vinden, geloven of waar ze bang voor zijn, kan dat leiden tot 'afhaakgedrag'. Op dat moment leren ze ook niet van jou. Daarom is het juist belangrijk om te vragen naar de onderbouwing van hun mening. Jouw uitnodiging moet ervoor zorgen, in combinatie met begrenzing, dat iemand gaat reflecteren op zichzelf. Je zorgt ervoor dat jongeren hun uitspraak zelf moeten onderzoeken. Dit stimuleert kritisch denken.

Gebruik de eerder genoemde grenzen en bewaak deze altijd als burgemeester van de klas. Benoem dat bepaalde woorden discriminerend, uitsluitend, haatzaaiend of zelfs gewelddadig zijn. Leg uit dat deze woorden niet acceptabel zijn en nodig de persoon vervolgens uit om te praten over de opvatting, zorg of angst die ervoor zorgt dat ze voor die woorden kiezen. Wat ligt er werkelijk aan de basis van hun uitspraken?

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

HET KLASSENGESPREK: DIALOOG ONDER DRUK MODEL

Gezien de hierboven beschreven complexiteit snap je inmiddels dat het raadzaam is om in school deze kwetsbare gesprekken heel gestructureerd te voeren. Onderstaand lesmodel hebben we aangepast aan dit specifieke onderwerp 'de gevolgen van de oorlog in Israël en Palestina'. Maar het spreekt vanzelf dat dit een universeel model is en voor heel veel beladen onderwerpen inzetbaar in de klas. Of bij 'een op een' gesprekken.

Over beladen onderwerpen praten gaat niet over gelijk krijgen of over winnen. Het gaat erover dat we elkaars meningen of behoeften leren kennen en leren samen hierover te praten, ondanks dat we soms heel verschillende meningen of behoeften hebben. Probeer jongeren te laten begrijpen dat primaire reacties vaak niets opleveren. Pijn met pijn vergelden geeft escalatie. Twijfelen is niet zwak. Haat vernietigt niet alleen de ander, maar ook jezelf. Geef tot slot aan wat uw rol als gespreksleider is, bijvoorbeeld: 'Ik ga ervoor zorgen dat het een fijn en veilig gesprek wordt. Door regels te bewaken, vragen te stellen en beurten te geven.'

- Stappen 1 – 3 zijn stappen waarbij je niet meteen in de gedachtewereld van je klas duikt. Dus jongeren kunnen dan niet vanuit emoties meteen in het gesprek stappen. En dat wil je ook niet. Eerst wil je de ratio ook aan het werk zetten. Bijvoorbeeld door afspraken te maken, kennis te inventariseren en democratisch te vragen naar welke verschillende meningen of zorgen hierover die in ons land leven? Dus je verbreedt het perspectief van het individu naar de diverse perspectieven die er in ons land hierover leven.
- Stappen 4 - 6 gaan echt over de leefwereld in deze klas.

Deze opbouw is erg belangrijk. Zo versterk je het proces van veiligheid, gehoord kunnen worden en niet enkel vanuit emotie naar de ander reageren.

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

VOORBEREIDENDE OPDRACHT

In ons land waar vrede heerst, voelen we ons over het algemeen veilig. Er is voldoende voedsel, en tijd voor chillen en sporten. Jongeren gaan naar school, en kunnen aan hun toekomst denken. Denken over wat ze willen worden en willen bereiken. Echter voor jongeren in een deel van Israël en Palestina is dat opeens allemaal anders geworden. Voor hen is het dagelijks leven onveilig, ze kunnen vaak niet naar school, er kan gebrek aan voedsel zijn, en ze maken zich zorgen over het welzijn van hun familie en van zichzelf. Het is moeilijk om in deze oorlog te overleven. Door de vele bombardementen en gevechten is het onveilig, moeten jongeren wellicht schuilen in schuilkelders.

Kijk eens naar dit [filmpje](#) uit het jeugdjournaal. Bespreek het filmpje dan met de klas zoals u gewend bent om een onderwijsleergesprek te voeren.

- Wat zie je vooral in dit filmpje?
- Welke ervaringen over de oorlog worden verteld en wat doet de oorlog met deze mensen/jongeren?
- Hoe belangrijk is het voor jou om veilig te zijn en om te kunnen staan wat je wilt?
- Ben jij weleens onveilig of niet vrij geweest? Hoe heb jij dat ervaren?
- Wat leer je van dit filmpje en van de mensen in dit filmpje?

GESPRESKMODEL TOEPASSEN

Stap 1: Afspraken maken

Hoewel productieve gesprekken met klassen moeilijk kunnen zijn, zijn ze zeker niet onmogelijk. Meestal echter worden degenen met de meest uitgesproken meningen het meest gehoord en dat is niet wat u wil, want deze personen spreken dan tégen elkaar en niet mét elkaar. De gepolariseerde manier van communiceren wilt u juist in de klas doorbreken. Het moet veilig zijn. Het stille midden moet zich ook uitgenodigd voelen. Juist de verschillen moeten hier wél kunnen klinken, aangezien jongeren online geen enkele tegenspraak meer horen. De klas is dé oefenplek. Juist hier wilt u geen meningen of zorgen onderdrukken. Eenieder moet gehoord en gezien worden. Anders zal men zich in gesprekken meer en meer terugtrekken en alleen nog in de eigen 'filterbubbel' online voeding krijgen. Nuance ontbreekt dan en andere geluiden blijven ongehoord.

Begin met het maken van afspraken met de klas om ervoor te zorgen dat dit een veilig en uitnodigend gesprek kan zijn voor iedereen. Vraag bijvoorbeeld aan drie leerlingen wat voor hen belangrijke afspraken zijn. Schrijf deze afspraken op het whiteboard. Meestal zeggen jongeren iets als:

- Respect hebben voor elkaar
- Elkaar laten uitspreken
- Luisteren naar elkaar

Dit zijn goede uitspraken, maar het gesprek zal natuurlijk nog steeds misgaan. Dat is logisch, want u bent bezig de klas te leren praten over dit soort beladen onderwerpen. U bent nu als het ware de airbag voor deze jongeren. Bij u mogen ze fouten maken, want dat is hoe ze leren.

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

Goede uitspraken, maar in het gesprek gaat het natuurlijk mis. Logisch want u bent de klas aan het leren praten over beladen onderwerpen. U bent nu de airbag voor deze jongeren. Bij u mogen ze het dan fout doen. Dat is leren!

Dus als iemand de ander niet laat uitspreken. Wijs dan naar afspraak 2 en stel de vraag: "Elkaar laten uitspreken...hoe zie jij dat? Moet iedereen jou laten uitspreken, maar hoeft jij de anderen niet te laten uitspreken?". Doe dit empathisch en zoals een ouder dit bij zoon of dochter doet. Dus duidelijk of zelfs streng maar wel zonder oordeel. Laat de ander voelen dat deze belangrijk blijft ook al doet hij/zij nu iets dat niet ok is. Als u dit 2 of 3 keer doet met de klas dan weet iedereen hoe laat het is en wat er in dit gesprek verwacht wordt.

Stap 2: Voorkennis inventariseren

Stel bijvoorbeeld de vraag: "Jongens en meiden, wat weten jullie over de geschiedenis van deze oorlog, over wat er nu gebeurt en over de verschillende manieren waarop landen en groepen kijken naar deze oorlog?". Duik niet meteen in de inhoud maar ga eerst vrij verkennen met elkaar. U zult waarschijnlijk vaststellen dat de kennis nogal eenzijdig is. Kennis over hoe eeuwen geleden deze strijd al speelde, over hoe de inwoners van zowel Palestina als ook Israël hierover denken. Benoem ook: niet iedere inwoner van beide landen denkt hetzelfde.

We hebben dit [explainer filmpje](#) voor u als gespreksleider. Diverse perspectieven komen hierin aan de orde. Met deze kennis staat u stevig in het gesprek. Zorg ervoor dat u bij stap 2 een compact overzicht met, door leerlingen genoemde, feiten op het whiteboard zet. Op die wijze kunt u de feiten ook gebruiken in het gesprek, anders vervliegt de kennis snel. Dat feitenoverzicht hoeft helemaal niet volledig te zijn.

Breng samen deze oorlog, geschiedenis en eventuele problematiek in kaart: Wat weten we nog meer? Wat weten we niet? Welke vragen leven er? Zou dit nu een feit zijn, denk je, wat jij zegt? Wat is eigenlijk het verschil tussen een feit en een mening? Hoe zou je kunnen nagaan of het een feit is? Hoe kom je aan dit feit? Gelezen? Waar dan? Welke bronnen gebruik jij om meer inzicht te krijgen over deze strijd? U kunt bij deze stap wijzen op het verschil in bronnen en de impact die dit heeft op een mening.

Stap 3: Zorgen, behoeften en meningen inventariseren

Het is belangrijk dat jongeren niet meteen hun mening over online bedreigingen gaan uiten of roepen. Dat leidt namelijk tot de activisten die de meeste stem en aandacht in de klas krijgen. Dit kan mogelijk zorgen voor onveiligheid en kwetsbare zorgen komen dan mogelijk niet meer aan bod. Het stille midden in de klas wordt zo mogelijk groter.

Geef aan dat u degene bent die spreektijd zal verdelen. U bepaalt wie er aan het woord komt. Op deze manier kunt u aandacht besteden aan het hele speelveld van de klas: het "Stille Midden", de verschillende vormen van "Groepsdenken" en de "Activisten".

Stel ook niet de vraag: "Wie is er voor of tegen [onderwerp]?" of "Wie is het eens of oneens?" Hiermee polariseert u de klas onbedoeld. Vermijd ook debatvormen. Deze vormen passen niet bij dit gesprek, omdat het niet gaat om het hebben van gelijk of het overtuigen van anderen.

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

Bij stap 3 kunt u bijvoorbeeld de vraag stellen: "Welke verschillende meningen kennen jullie van sociale media, het nieuws, vrienden of ouders over deze oorlog?" Breng eerst de verschillende perspectieven in beeld voordat u inzoomt op een klein deel, of zelfs maar één perspectief. Op deze manier leren jonge mensen dat er veel verschillende manieren zijn om naar iets te kijken, zorgen te hebben of meningen te hebben.

Zet de belangrijkste meningen op het whiteboard, zodat ze tijdens het gesprek visueel aanwezig zijn. Dit beladen onderwerp is namelijk een voorbeeld van het feit dat er niet zomaar één oordeel of mening kan zijn. De context is ontzettend complex. Dit is een belangrijke les voor jongeren.

Daarna kunt u bijvoorbeeld de vraag stellen: "Bij welke van de meningen op het whiteboard herken je jezelf het meest?" Wijs hierbij naar de verschillende meningen. Op deze manier krijgt u een goed beeld van het speelveld in de klas.

Stap 4: Zorgen of meningen bevragen

Zeg bijvoorbeeld: "Per zorg/mening ga ik 3 klasgenoten vragen om kort hun verhaal te vertellen". Het is belangrijk dat je niet laat reageren tussen de groepen. Doe drie jongeren na elkaar die dezelfde mening vertolken en switch niet van de ene naar de andere mening. Je zult zien dat ze dan toch direct op elkaar gaan reageren, en dat voegt nu niets toe. Sterker nog, het kan het gesprek mogelijk onveiliger maken.

Benadruk: "Bij deze stap wil ik heel graag horen wat er bij jullie leeft rond deze oorlog en wat jullie argumenten zijn voor de mening die je nu hebt. Dat is belangrijk! Het gaat niet om wie er gelijk heeft of wat de oplossing is, want dit onderwerp is veel te complex."

Op deze manier zijn alle meningen of zorgen in de klas over de gevolgen van deze oorlog in beeld geweest. Ook als iemand dan niet zelf aan het woord is geweest, dan is zijn/haar mening of zorg wel benoemd en kort uitgelegd. De persoon zal zich dan toch vertegenwoordigd voelen.

Stap 5: Alternatieve perspectieven

Psychologisch gezien is de mens pas in staat zich in te leven in een heel ander perspectief als het eigen perspectief voldoende belicht is. Anders blijft het schuren in het hoofd.

Bij stap 4 is het eigen perspectief van iedereen aan bod gekomen. Nu kunt u vrijer in gesprek gaan over de verschillende meningen. Kies een aantal verschillende meningen van het whiteboard en vraag aan jongeren die deze mening niet vertolken of ze "eens even met u mee willen denken".

Op deze manier helpt u jongeren om breder te kijken en te voelen dan hun eigen mening. U stimuleert verdraagzaamheid en vreedzaam samenleven. Benadruk dat het niet uw bedoeling is om iemands mening te veranderen. Iedereen heeft recht op zijn eigen mening. Maar het is wel belangrijk om te leren dat anderen wellicht anders denken.

Stel vragen als: "Hoe zou het leven eruitzien voor iemand met deze mening? Hoe zou die mening zijn ontstaan? Zou die persoon erover praten met vrienden of misschien thuis? Zouden die mensen mogelijk hetzelfde vinden? Welke ervaringen zouden een rol kunnen spelen? En hoe zou het voor deze persoon zijn als hij/zij die mening niet kan delen of zelfs niet durft te uiten?"

De oorlog in Israël-Palestina

Docentenhandleiding

Jongeren voelen vaak empathie in dit soort situaties. Ze herkennen het gevoel van alleen staan of de angst om ergens voor uit te komen. Dit zijn allemaal voorbeelden van gedeelde ervaringen. Daarin zijn mensen hetzelfde. Iedereen wil gezien, gehoord en gewaardeerd worden, ook al wijken ze af van het zogenaamde gemiddelde.

Op deze manier leren jongeren stap voor stap op school omgaan met verschillende visies, zorgen en behoeften. Ze ontdekken dat we eigenlijk veel meer gemeenschappelijk hebben als mensen dan we dachten. Dit is opnieuw een belangrijke democratische les. Als docent verander je dit denken natuurlijk niet in één keer. Je plant zaadjes in jongeren door middel van dit soort gesprekken, zodat ze zich tijdens hun zoektocht naar hun eigen identiteit kunnen ontwikkelen.

Stap 6: Afsluiting

Zeg bijvoorbeeld: “We hebben ons verdiept in heel veel verschillende perspectieven. En we hebben een heel moeilijk en soms emotioneel onderwerp met elkaar besproken. Hoe is dat voor jullie gegaan? Welke nieuwe kennis heb je gehoord? Wat heb je geleerd van de anderen in de klas? Hoe is het ons gelukt om dit gesprek te voeren? Denken jullie dat het veilig was om te zeggen wat je wilde of voelde? Wat kunnen we daarin nog beter leren? Hebben de afspraken van stap 1 geholpen? Enz.”

Het doel is niet om tot een zogenaamde conclusie te komen over de waarheid of wie er gelijk heeft. Het doel reikt verder dan dat. Het gaat erom dat we in de klas, waar jij als docent staat, kunnen praten over beladen onderwerpen. Met respect voor elkaar, van elkaar leren. Het is niet nodig dat jongeren hun mening veranderen, want dat hoeft niet. We leven immers in een democratie. Het gaat over samen leren en samenleven.